

§6.2. ÄÈÍ ÀÌ È×ÅÑÊÈÉ ÑÄÄÈÃ ØÎ ×ÈÈ ÈÈTÍ ÅÍ ÈB Ì ÅÒÀËËÀ Ì ĐÈ ËÀÇÅÐÍ Ì Ì ÁT ÇÄÄÉÑÒÄÈÈ.

ÄT ñòèæåí èå "äeoáí êeõ" ì åòàñòàåëüí ûõ ñî ñòí ýí èé ååùåñòåà
í ðåäñòååëýåò èçååñòí ûå ýêñí åðèì áí òæéí ûå ðóðäí í ñòe^[140]. Èàçåðí í å
åt çäåéñòåèå í íçâí êýåò íñóùåñòåèöü íñî áúé, íàçûååì úé
íí òí òåðí íæéí àì è÷åñêèì [141,142], í ãòí ä èññëåäí åàí èý òæéèõ ñî ñòí ýí èé.
Óñëí åèåí èõ äñòèæåí èý ýâëýåòny í àéí ñòü äëèòåëüí íñòe eàçåðí í åí
èí íóëüñà íí ñðååí áí èþ ñî åðåí áí åí ðåñí åää ì åòàñòååëüí ûõ ñî ñòí ýí èé è
ååí äñòåòí ÷íí åûñí êäý íí ùíñòü. Ñ òí ÷éè çðåí èý íí òí òåðí íæéí àì èéè
í ðåäñòååëýåòny í àéåí èåå í ðåäí í ÷òèòåëüí ûí èí íóëüñí úé í ååðåå ñðåäú.
Í åí åéí áí ðí öåññå eàçåðí í åí åí çäåéñòåèý í àðåí åòðû ñðåäú (òàéèå èåé
éí ýôôèøéåí ò íí åéí ùåí èý ñååòå, éí ýôôèøéåí ò òåí èí í ðí åí åí íñòe è ò.ä.)
íí åóò ñòùåñòååí í ûí íåðåçí ì èçí áí ýòüñy. Ýòí í ðèååí äèò è òåé íàçûååí íé
òåí èí åí é í åéèí åéí íñòe (ñí .., í àí ðèí åð,[142]). Í ðè éí èé÷åñòååí í ûõ ðàñ÷åòåõ
ýôôåéøéåí íñòe eàçåðí í åí åí çäåéñòåèý í åí åóí äèí ó÷åò ýóí åí ýôôåéøå.

Äéí àì èéà èçí áí áí èý ôàçí åí åí ñî ñòí ýí èý ñðåäú í ðè åí çäåéñòåèè
íí ðåäåëýåòny í å òí ëüéí "í åí ååí í ûí íí åéí òåí íåðåòóðû ñðåäú", íí è
íí åéí òåí è÷åñêèò í àí ðýæåí èé, à òåéæå áí åøí èõ í ååðóçí ê. Çàåéñèí íñòü
íò åååéåí èý, á ñî íòååòñòåèè ñ çåéí íí Èéåí åéðí í à-Èéåóçèóñå, ååñüí à
ñòùåñòååí íà. Å ñåíþ í ÷åðåäü, åååéåí èå á í ðèí íååðõí íñòí íé íåéåñòè
ñééååùååòny èç í àí ðýæåí èé, íåóñéí åéåí í ûõ òåí èí åúí ðåñøèðåí èåí
ñðåäú á çíí áí åí çäåéñòåèý eàçåðí í åí èçéó÷åí èý, è åååéåí èý í àðí áí
í åðåõí åí íí ñéí á. Íí ðåäåëýþùåå åéèýí èå í à ååéè÷éí ó åååéåí èý íéåçûååþò
óñëí åéý í åóàí è÷åñêí åí íååðóæåí èý íí åéí ùåþùåé íí ååðõí íñòe (ñåí åí åí à
ééè çåéðåí èåí á åå åðåí èøå) è ñí íòí íøåí èå í åóàí è÷åñêèõ èí í åååí ñî
í ðí çðå÷í íé è íí åéí ùåþùåé ñðåä. Åéóñòè÷åñêí å åååéåí èå è
åååéåí èå í àðí áí èñí åðýåí í åí ååùåñòåà í ðèí öéí èåëüí í ðàçéè÷åþòny á

ñâî àì i ðî ýâëäí èè â çàâèñèì i ñòè i ò ñéî ðî ñòè òäi eî âuääëäí èÿ, i ðè-åì
i åðâîå i ðåäëëÿòñÿ â i ñí i áí îì eí òäí ñèäí i ñòüþ ñâåòà, à àòî ðî å-
åëî æåí í îé ýí åðâëåé.

Â ýòîì T àðàâðàÔå ðàññì î ðåðåí î ýêñï åðèì áí òàëüí î á ðåâèñòðèðî áàí èá
èçì áí áí èý äàâëáí èý í à í âåðöí î ñòè ì åðàëëà í ðè èàçåðí î áí çääéñòâèè ñ
âûññ êèì (í áí î ñåêóí áí ûì) åðåì áí í ûì ðàçðåøáí èåì è í ðåäí ðèí ýòà í î ûòëà
êî èè÷åñòâåí í í áí ðàçääí èý ýòèõ áëëäâîâ çà ñ÷åò ðàçëè÷èý áðåì áí í ûõ
çàâèñèì î ñòåé èõ í ðî ýâëåí èý.

Êàçåðí î -èí äööèðî âàí í ûå Ôàçî âûå í åðåðí äú í ðè áúâì í î
ðåí ëí âûääëåí èè èññëääâàí ûå äí ñòàòî ÷í î í åðí áí î èàé äëÿ ñâî áî äí î é, ðàé
è äëÿ çàéðåí ëåí í î é í ååðooí î ñòè[26,143-147]. Í ðè ýòî í òí å÷àëëñü
çí à÷èòåëüí ûå (âûøå êðèòè÷åñêî é ðî ÷éè) í åðåðåâåû í ååðooí î ñòè è
èí í óëüñí ûå äàâëåí èÿ áî èåå 1000 àòí. Êí èåëüí ûå í åðàí è÷åñêèå
í àí ðÿæåí èÿ â ñðåäå âåñüí à âåëèéè è í ðèâî äÿò ê ñí åùåí èþ ðî ÷åé Ôàçî âûô
í åðåðí äí â áåéàñòü áî èåå âûñî èèõ ðåí í åðåðóð. Â ýòèõ ýëñí åðèí áí ðàõ
ñóùåñòååí í óþ ðî ëü èåðàëè ðàçëè÷í ûå í åëèí åéí î -í ðè÷åñêèå ýôôåéòû, á
÷àñòí î ñòè í ðî ñâåòëåí èå í åéèí ùàþùåé ñðåäû[143]. Â ñëó÷àå í ååðooí î ñòí í áí
í åéèí ùåí èÿ (ðàðåèòåðí í áî äëÿ í åðàëéí â) í ñí í áí àÿ ðåí ëí âàÿ í åëèí åéí î ñòü
ñâýçàí à ñ çàâèñèí î ñòüþ í ò ðåí í åðåðóðû êí ýôôèöèåí ðî á í ðåðæåí èÿ è
ðåí ëí í ðî áí äí î ñòè[8,148,149]. Ôåí ðåòè÷åñêèå è ýëñí åðèí áí ðàëüí ûå
èññëäâàí èÿ èèí áí èÿ í åðàëéí â í åäéñòåèåí èàçåðí í áî èçëó÷åí èÿ
í ðî áí äëèéñü ðåí áâ í ðè ñâî áí äí î é í ååðooí î ñòè[145,150], ÷ðî í á í çåâèí èÿ
çàí áòí í í ðî äâèí óòüñý áåéàñòü í åðàñòåäéëüí ûõ ñí ñòí ýí èé., í ýòî í ó çäåñü
í ñí í áí í á áí èí áí èå óääëÿåöñý èàçåðí í -éí äööèðî âàí í î í ó èèí áí èþ í åðàëéè
á óñëí áèÿö çàéðåí ëåí í î é í ååðooí î ñòè.

Í Í áåððí í ñòí úé èèáí í áúáí í úé õàðàéòåð í í äéí ùåí èý ñâåòà
í í ðåäåéýåòñý áåçðàçí åðí úí éí ýôôèöéåí ðí í [8]:

$$m = \alpha \chi / c_0 ,$$

ãäå α – êî ýôôèöèåí ò i ī äëî ùåí èÿ ñâåòà, c₀ – ñêî ðî ñòü çâóêà,
 χ – êî ýôôèöèåí ò òåì i åðàòóðî i ðî âí ñòè. Ì ðè m << 1 à i áëæñòè
 ýôôåéðèåí i âí çáóæääåì ûõ àéóñòè÷åñêèõ ÷àñòî ò òåì eî i ðî âí ãí i ñòü i àëà è
 òåì ðåòè÷åñêèé àí àëèç òåì eî âí é çääà÷è ñèéúí i õi ðî ùååðñy. Ä ñèó÷åå m ~ 1
 òåì eî i ðî âí ãí i ñòü ýäéýåò ñóùåñòååí i íé ååëè÷eí i é âí âñåì äëài àçí i å
 âí çáóæääåì ûõ ÷àñòî ò è òåì ðåòè÷åñêèé ðàñ÷åò òåì eî âí âí i i ëy óñëi æí ýåòñy.
 Ä i i ñéåäí åì ñèó÷åå (i i áåððî ñòí i å i i äëî ùåí èå ñâåòà) à ðàì êàö ðåì ðèè
 âí çì óùåí èÿ^[151] àí àëèçèðî åàëî ñü eëøü åëèýí èå èçì åí åí èÿ à çàåèñèi i ñòè
 i ò òåì i åðàòóðû êî ýôôèöèåí òà i òðåæåí èÿ ñâåòà i ðè ñâî åí åí i é
 i i ååðði i ñòè. Ó÷åò äëí àì è÷åñêî åí ñääèåå òî ÷êè eëi åí èÿ à i ðî öåññå
 eäçåðí i åí âí çääéñòåèÿ, i àñêî ëüêî eçååñòí i, äí ñèo i i ð i å i ðî åí äèëny.
 i i ýòi i ó, öäéü äåí i åí èññéåäåí åàí èÿ - òåì ðåòè÷åñêèå i öåí êè è
 ýéñi åðèi åí òäéüí ûå èññéåäåí åàí èÿ ýòi åí ýôôåéòå.

Ä êà÷åñòåå i áúåéòå èññéåäåí åàí èÿ áûëà áûåðåí à ðòóòü i i ñéåäóþùèi
 ñî i åðåæåí èÿi : ñðååí èòåéüí i i èçéàÿ òåì i åðàòóðå eëi åí èÿ ðòóòè i i çåí èÿåò
 åí ñòè÷ü i åòåñòååéüí ûõ ñî ñòi ýí èé i ðè õi åðåí i ûõ ýí åðåèÿö eäçåðí ûõ
 èi i óëüñi å; æèäéêi å ñî ñòi ýí èå ðòóòè i ðè eî i i àoí ûõ òåì i åðàòóðåo äåéèåò
 âí çì i aeí ûi i ðî ååäåí èå i i òi àéóñòè÷åñêèõ èçì åðåí èé ååç eñi i ëüçi åàí èÿ
 èi i åðñèi i i é ñðåäü; òåì eî ôèçè÷åñêèå è i i òè÷åñêèå ñâî éñòåå ðòóòè
 åí ñòåòòi ÷i i õi ðî ði èçó÷åí û å øèðî eî i äëài àçí i å òåì i åðàòóð. i i ååðði i ñòü
 ðòóòè çäæèi åëåñü êååðöååûi ñòåééi i, ÷òi i ðåi ýòñòåå åàëi ñâî åí åí i i ó
 ðàñøèðåí èþ i àðå. i ðî èñòi äÿùèå i à i i ååðði i ñòè, i åëó÷ååi i é eäçåði i ,
 i ðî öåññû èññéåäåí åàéèñü i i ôî ði å èi i óëüñå äååéåí èÿ,
 ðåñi ðî ñòðåí ýåøååñi ñy i ò i i ååðði i ñòè à åëóåü ñðåäü.

i ðè i i ååðði i ñòi i i i i äëî ùåí èè ñâåòà i i èå òåì i åðàòóðû à ñðåäå
 i i æåò áûòü i i èñàí i óðååí åí èåi òåi eî i ðî åí åí i ñòè:

$$\frac{\partial}{\partial t} \left(\rho c_p T' \right) = \frac{\partial}{\partial t} \left(\kappa \frac{\partial T'}{\partial t} \right), \quad (6.2)$$

ãääå $T' - \tilde{t}$ ðèðàùåí èå òåì \tilde{t} åðàòóðû, $\rho - \tilde{\rho}$ ëî ðí ñòü, $c_p - \tilde{c}_p$ óääëüí àý
 òåí ëî áì êî ñòü, $\kappa - \tilde{\kappa}$ òåí ëî ðí áî äí ñòü ñðåäû. \tilde{T} àðàì åòðû ñðåäû, áî íáùå
 áî áî ðÿ, çàâèñÿò îò òåì \tilde{t} åðàòóðû. \tilde{A} ðàí è÷í á õñëî áèå í à \tilde{t} í äëî ùàþùåé
 \tilde{t} í áåðöí ñòè (òåí ëî òäà÷åé á \tilde{t} ðí çðà÷í óþ ñðåäö í æí í \tilde{t} ðåí áåðå÷ü á ñèëó
 çí à÷èòåëüí í áî ëåå áûñî êî é òåí ëî ðí áî äí ñòè í åòàëëå í ðí ñèòåëüí í
 êåàðöà) çàí ëñûåàðòñÿ á âèäå:

$$\kappa \frac{\partial T'}{\partial z} \Big|_{z=0} = -I_0 \left(1 - R(T') \right) f(t), \quad (6.3)$$

Â çàäà÷å (6.2), (6.3) âñå êî ýôôèöèåí òû, âî îáùå áî áî ðÿ, çàâèñÿò îò òåì î åðàòóðû è, îýòî ì ó åå ðåøåí èå îæåò áûòü îëó÷åí î ëèøü ÷èñëåí î. Òåì î åðàòóðí ûå êî ýôôèöèåí òû î àðåì åòðîâ äëÿ ðòóòè è èçëó÷åí èÿ YAG:Nd - äàçåðà î ðè $T = 300^\circ K$ î ðèååäåí û å òàáëèöå 6.2. Âèäí î, ÷òî í à òåï îëîååí å îëååí å ãëèÿí èå äîëæí û îëàçûåàòü çàâèñèì îñòè îò òåì î åðàòóðû êî ýôôèöèåí òî å òåì îëîååí îñòè è îòðàæåí èÿ ñâåòà. Óååëè÷åí èå ñ ðîñòîì òåì î åðàòóðû êî ýôôèöèåí òà òåì îëîååí îñòè î ðèååäåò è óì áí üøåí èþ òåì î åðàòóðû îååððí îñòè è óååëè÷åí èþ ðîëùèí û î ðîåðåòîåí çà âðåì ÿ äåéñòåèÿ äàçåðí åí èì îóëüñà ñëîÿ. Óì áí üøåí èå êî ýôôèöèåí òà îòðàæåí èÿ î ðè íàðååå, íàíå ðîò, î ðèååí äèò è åí îëí èòåëüí î ó óååëè÷åí èþ òåì î åðàòóðû îååððí îñòè.

Ã ū ãðâîì Ê ðèáëëæåí èè, Ê ðè Ê ñòî ýí í ûõ õåí ëî Ôèçè÷åñêèõ
 Ê àðàì åòðàõ, õåí Ê àðàòóðí îå Ê èå Ê ì èñûâàåðñý åûðàæåí èåì [152]:

$$T'(z, t) = \int_0^\infty \frac{I_0(1-R)}{\rho c_p} \frac{\exp(-z^2/4\chi\tau)}{\sqrt{\pi\chi\tau}} f(t-\tau) d\tau, \quad (6.4)$$

І І ў ð ò ì ó і ð è ñâ ï á ï ä ï í é і ï á â ð õ í í ñ ò è è è í á í è å í à ÷ í á ð ñ ý, è í á ð ñ õ í í ñ ò è T' > T_b - T_0, ä ä å T_b - ð å ï í á ð à ð ó ð à è è í á í è ý, T_0 - í à ÷ à ë ü í à ý ð å ï í á ð à ð ó ð à ñ ð å ä û. À è ó ñ ò è ÷ á ñ è à ý í à ä ð ó ç è à і ï á ë í ù à þ ù å é і ï á â ð õ í í ñ ò è (é í á ä å à è ó ñ ò è ÷ á ñ è à è í í á ä å í ñ û і ï á ë í ù à þ ù å é è і ð í ç ð à ÷ í í é ñ ð å ä ñ ð à á í è í û) і ð è á í ä è ö è ð í á ð à á ð à í á í í í í à ä ð å á á í í і ð í è ñ õ í ä è ö ç í à ÷ è ò å ë ü í í á і ï á û ò å á í è å ä ä å è å í è ý è ñ í ò å å ð ñ ð å ó þ ù å å ñ í å ù å í è å ð í ÷ è è è è í á í è ý. Ç à á è ñ è í í ñ ò ü ð å ï í á ð à ð ó ð ú è è í á í è ý í ò ä ä å è å í è ý í í æ í í à í í ð í è ñ è í è ð í á à ö ü ð í ð í ó ë í é (ñ í . ð è ñ . 6.5 à):

$$T_b = \frac{T^{(0)}}{\ln(p^{(0)}/p)}, \quad (6.5)$$

ä ä å T^{(0)} = 7040 ^\circ K è p^{(0)} = 7.54 \cdot 10^9 \text{ Pa} - \text{õ ð à ð à è ò å ð í ú å í à ð à í á ð õ ú ð ð ó ð è, ð à ñ ñ ÷ è ò à á í ú å ä è ý à í í ð í è ñ è í à ö è è (6.5) і ï ò à á è è ÷ í ú í ä à í í ú í [153]. Ñ í í ò å å ð ñ ð å å á í í í í í á í ò í à ÷ à è à è è í á í è ý í í ð å ä å è ý å ñ ý è ç ó ñ è í á è ý

$$\int_0^\infty \frac{I_0(1-R)}{\rho c_p} \frac{f(t-\tau)}{\sqrt{\pi\chi\tau}} d\tau > \frac{T^{(0)}}{\ln[p^{(0)}/p(t, z=0)]} - T_0 \quad (6.6)$$

è ñ ó ù å ñ ð å å á í í ú í í á ð à ç í í ç à á è ñ è ö í ò ð í ð í ú è ä è è ò å ë ü í í ñ ò è è à ç å ð í í á í è í í ó ë ü ñ à.

À è ó ñ ò è ÷ á ñ è í á ä à å è å í è å p(t, z=0) í í æ å ò á û ð ü í à é å á í í è ç ð å ò å í è ý ç à ä å ÷ è [8]

$$\frac{1}{c_0^2} \frac{\partial^2 \phi}{\partial t^2} - \frac{\partial^2 \phi}{\partial z^2} = -\beta \frac{\partial T'}{\partial t}, \quad (6.7)$$

$$\phi|_{z=0} - \frac{N}{c_0} \frac{\partial \phi}{\partial t}|_{z=0} = 0, \quad (6.8)$$

ä ä å φ - í í ò å í ö è à è í í è ý ñ è í ð í ñ ò å é, β - ð å ï í á ð à ð ó ð í ú é è í ý ð å ò å í ò

$N = \rho c_0 / (\rho c_0)_{tr} - \hat{t} \circ \hat{t} \otimes \hat{a} \circ \hat{a}^T$ èå àêóñòè÷åññèô èì \hat{T} åääàí ñî â \hat{T} îæéî ùàþùåé è \hat{T} ðîçðà÷í îé ñðåä. \hat{T} ðè ñðåâí èì \hat{u}_0 àêóñòè÷åññèô èì \hat{T} åääàí ñàô ($N \sim 1$)

$$p(t, z=0) = \frac{I_0(1-R)}{1+N} f(t) \frac{c_0 \beta}{c_p}. \quad (6.9)$$

Óàéóþ æå Ôîðì ó èì ååò àéóñòè÷åñéèé èì í óëüñ, ðàñíï ðî ñòðæí ýþùèéñý
ååéóáü í îåéí ñàþùåé ñðåäú^[8], í îýòí í ó í î Ôîðì å è àì í éèòóää
í î òî àéóñòè÷åñéí åí ñèáí àëà í î æí í ñóäèòü í á èçì áí áí èè äåâéáí èý
í áí í åéí ñàþùåé í îåððí í ñòè. í ðè í î ñòí ýí í ûö ðáí èí ðèçè÷åñéèð
í àðäí åòðàö è å í ðòñòñòåèå ôàçí åûö í åðåðí åí å åðåí åí í àÿ çàâèñèí í ñòü
ääâéáí èý åí èæí à í åòí ðÿòü ôîðì ó èàçåðí í åí èì í óëüñà (ñì . (6.9)).

Â óñëî âèÿö í àøèö ýêñí åðèì åí òî â (ñí . í èæå) ååëè÷èí à N=1.6 è
òåì í åðàòóðí ûé êí ýôôèöèåí ò äàâëåí èÿ, ñêëääûâàþùèéñÿ èç
òåì í åðàòóðí ûô êí ýôôèöèåí òî â ñîì í î æèòåëåé â (6.9), í öåí èâàåòñÿ êàé

$$\frac{1}{(1-R)} \frac{d(1-R)}{dT} + \frac{1}{c_0 \beta / c_p} \frac{d(c_0 \beta / c_p)}{dT} + \frac{1}{N} \frac{dN}{dT} \cong 5.2 \bullet 10^{-4} \text{ } {}^{\circ}\text{K}^{-1} \quad (6.10)$$

è i ðàéòè÷åñêè nî ái àääåò ñ òåì i åðàòóðí ûì êi ýôôèöèåí òî i òðàæåí èy
ñâåòà. Òåì i åðàòóðí ûå êi ýôôèöèåí òû ñòàëüí ûo i àðàì åòðî â áçàèì í i
êi i åí ñèðóþò äðóå äðóåà, i i ýòi i ó i ðè ðàñ÷åòå äàâëåí èy â (6.6), i i æí i
i ðåí åáðå÷ü èçì áí áí èåì i àðàì åòðî â ñ ðî ñòi i òåì i åðàòóðû è i i ðåäåëýòu
i i i áí ò i à÷àëà èëi áí èy æèäêî ñòè ñ ó÷åòi i èçì áí áí èy òi èüêi
êi ýôôèöèåí òà òðàæåí èy ñâåòà, êi òi ðûé aï eï òü aï òåì i åðàòóðû eëi áí èy
èçì áí ýåòñy äi ñòàòi i ñëàáí (ñi . ðàáëëöö 6.2).

Òàáëèöà 6.2

T àðàì åòð (x)	Öâì i åðàòóðí ûé êî ýôôèöèåí ò $dx / x dT \left(10^{-4} \text{ } ^\circ K^{-1} \right)$
ρ	- 1.8
c_0	- 3.5
$1 - R$	5.0
κ	26
c_p	i åí åå 0.1
β	0.43
$c_0 \beta / c_p$	- 3.4
N	- 3.3

Áóäåì èñi i eüçî âàòüü âàóññî âó ài i ðî êñèì àöèþ ôî ði û eàçåðí i âi eì i óëüñà:

$$I(t) = \frac{E_0}{\tau_L \sqrt{\pi}} \exp \left[-\left(\frac{t}{\tau_L} \right)^2 \right], \quad (6.11)$$

ääå τ_L - ýôôåêòèåí àÿ äëèòåëüí i ñòü eàçåðí i âi eì i óëüñà. Äàâëåí èå í à i i âåððí i ñòè (äi i i i åí òà í à÷àëà êèi åí eÿ) òàëæå èçì åí ýâòñÿ i i âàóññî âó çàêî í ó:

$$p(z=0) = p_0 + \frac{c_0 \beta}{c_p} \frac{1-R}{1+N} \frac{E_0}{\tau_L \sqrt{\pi}} \exp \left[-\left(\frac{t}{\tau_L} \right)^2 \right]. \quad (6.12)$$

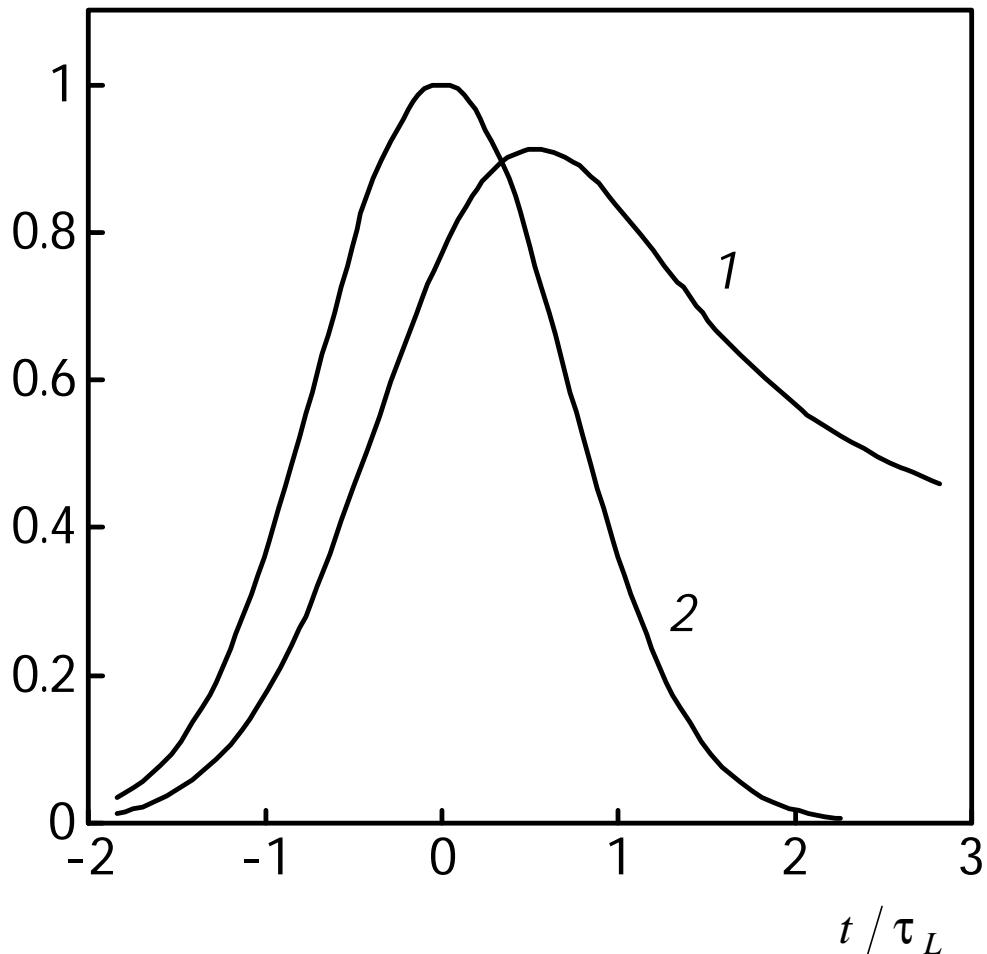
Â nî i òâåòñòâèè n ôî ði óëi é (6.4) òâì i åðàòóðà i i âåððí i ñòè i i æåò áûòü i i eñàí à âûðàæåí èåì

$$T(z=0) = T_0 + \frac{E_0(1-R)}{\rho c_p \sqrt{\chi \tau_L \sqrt{\pi}}} (2\pi)^{-1/4} \exp\left[-\frac{1}{2}\left(\frac{t}{\tau_L}\right)^2\right] D_{-1/2}\left(\frac{t\sqrt{2}}{\tau_L}\right), \quad (6.13)$$

ãäå $D_{-1/2}(\tau)$ – Ôóí êöèÿ ï àðàáî ëè÷âñêî áî öèëèí äðà.

Çàâèñèì î ñòè òåì ï åðàòóðû è äàâëåí èÿ í à ï îâåðõí î ñòè ðòóðè á ï ðî öåññå ëàçåðí î áî áî çääéñòâèÿ ï ðåäñòàâëåí ú í à ðèñ.6.5á.

$$p / p_{max}; T / T_{max}$$

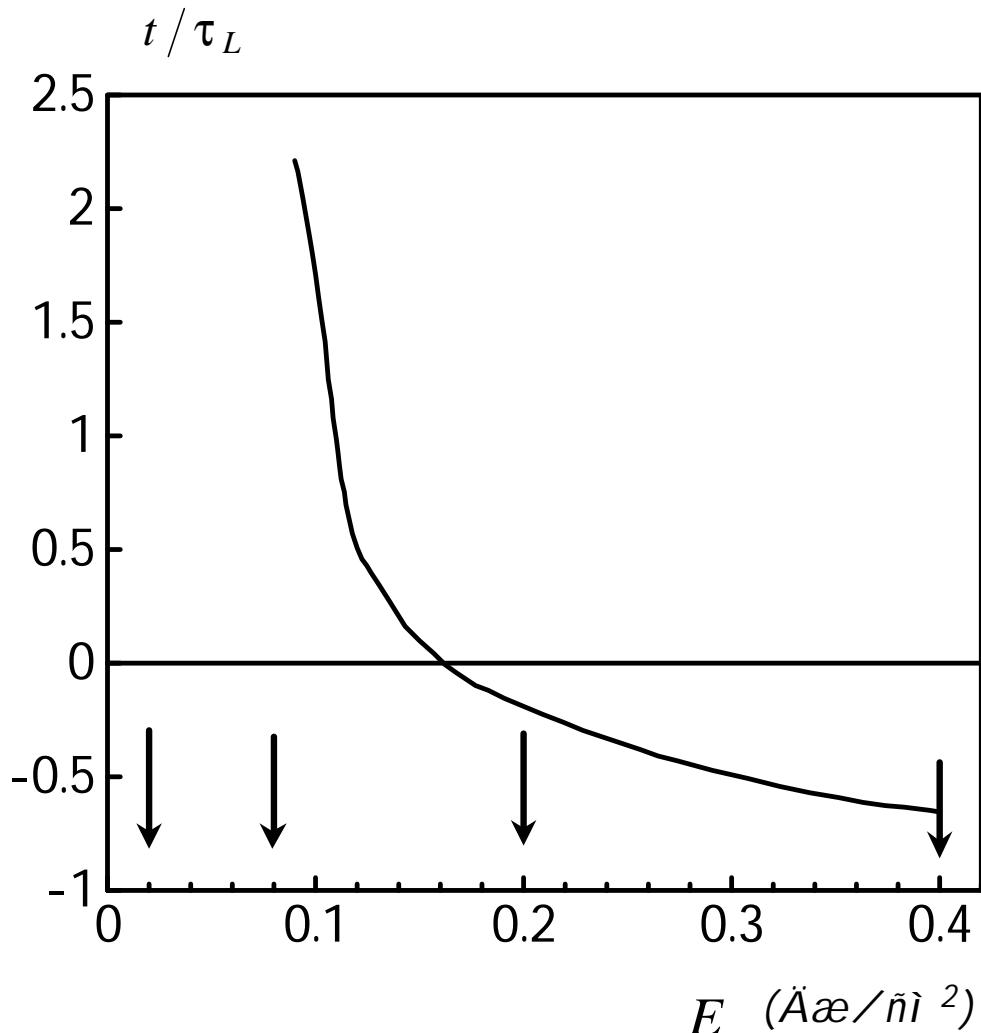

Ðèñ.6.5á. Ðàñ÷åòí úå çàâèñèì î ñòè òåì ï åðàòóðû (1) è äàâëåí èÿ (2) í à ï îâåðõí î ñòè ðòóðè îò áðåì áí è ï ðè áî çääéñòâèè ëàçåðí î áî èí ï óëüñà.

Âèäíî, ÷òî ï àéñèì óì òåì ï åðàòóðû äîñòèäåðòñÿ á ì îì áí ò $t \approx 0.5\tau_L$, êîääà äàâëåí èå í à ï îâåðõí î ñòè áùå íå ní èçèëîñü áî èñõî áí î áî

Õàâáí î ââñí î ááí çí à÷åí èý. Äëý óñëî âèé ýêñí åðèí áí òà ($\tau_L = 6 \text{ í } \tilde{n}$)
 î àéñèí àëüí àý òåí î åðàòóðà î ââðõí î ñòè áí ñòëääåò òî ÷éè éèí áí èý ðòóðè
 (í ðè í ï ðí àëüí î ääâæåí èè) í ðè í ëí ðí î ñòè ýí åðâèè í àäàþùååí èçëó÷åí èý
 $E_0 = 40$ î Äæ/ñì². Òåí í á î áí áå î ðè ýòí é í ëí ðí î ñòè ýí åðâèè éèí áí èå áùå í á
 í à÷í åðñý, í ñéí ëüéó òî ÷éè éèí áí èý áóääò ñí áùåí à á áéæñòü áí èåå áùñí éèò
 òåí î åðàòóð äí î í èí èòåëüí ûí ääâæåí èåí í à î ââðõí î ñòè. Á ñâýçè ñ ýòèí
 î ÷åâæåí î, ÷òî éèí áí èå áóääò í à÷éí àòüñý áéèæå é éí õó èí í óëüñà, éí áäà
 óåååäàþùåÿ àéóñòè÷åñéåÿ áí èí à ñí èí àåò èçáûòî ÷í î á ääâæåí èå. Èç ðåøåí èý
 óðàâáí áí èý (6.6) á äàí í ûó óñëî âèýó ñëåäåðò, ÷òî í ï ðí áí áàÿ í ëí ðí î ñòü
 ýí åðâèè, í ðè éí ðí ðí é í à÷éí àåòñý éèí áí èå, áóääò í ðàéòè÷åñéè áäâåí á áùøå
 è ñí ñòååèò $E_0 = 81$ î Äæ/ñì² . í ðè ýòí í î àéñèí àëüí àý òåí î åðàòóðà
 î ââðõí î ñòè í ðåâûñèò 700°C, ÷òî í î ÷òè áäâåí á áí èüøå òåí î åðàòóðû
 èèí áí èý.

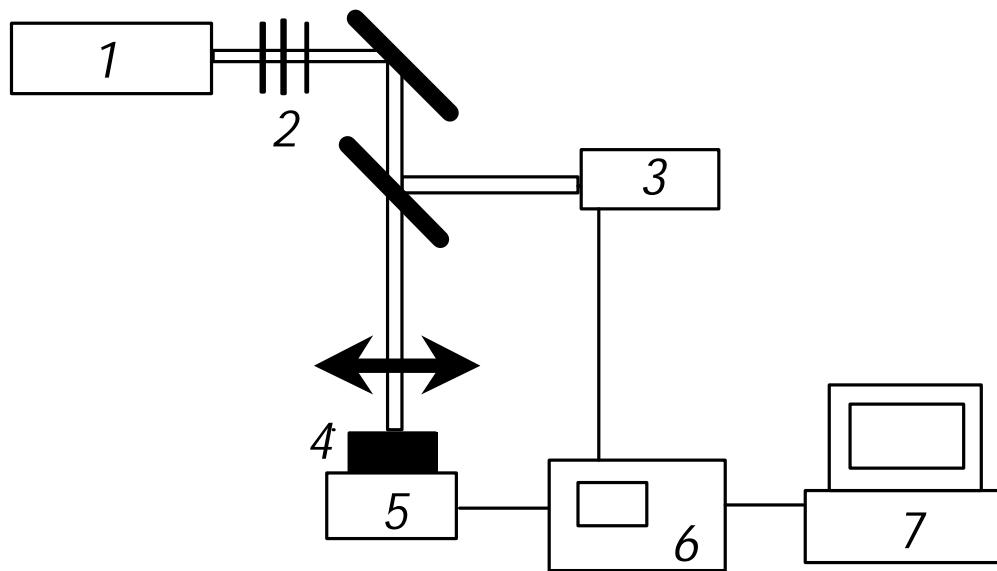
Çàâèñèí î ñòü í î áí òà í à÷åéå éèí áí èý í ò í ëí ðí î ñòè ýí åðâèè
 (ñâýçáí áÿ ñ àéí àí è÷åñéèí ñí áùåí èåí òî ÷éè éèí áí èý) àéý äàí í ûó
 ýêñí åðèí áí òåëüí ûó óñëî âèé í ðèååäåí à í à ðèñ.6.6. Ýòà çàâèñèí î ñòü
 í î èó÷åí à èç óðàâáí áí èý (6.6).

Đèñ.6.6. Đàñ÷åòí àÿ çàâèñèì ïñòü ì îì áí òà í à÷àëà êèí áí èÿ ðòóòè ìò í ëîòí ïñòè ýí åðäèè eàçåðí îãî èì í õëüñà. Ñòðåëëàì è í îéàçàí û èñíí ëüçóåì ûå â ýêñí åðèì áí òå í ëîòí ïñòè í îòí êà ýí åðäèè eàçåðí îãî èì í õëüñà.

Âèäí í, ÷òî í ðè í ëîòí ïñòÿò ýí åðäèè 81 ì Åæ/\hbar^2 < E_0 < 130 ì Åæ/\hbar^2 ì îì áí ò í à÷àëà êèí áí èÿ áûñòðî ñì åùàåòñÿ ê ñåðåëèí å eàçåðí îãî èì í õëüñà ($t=0$). Í ðè äàëüí åéøåì óâåëè÷åí èè í ëîòí ïñòè ýí åðäèè ñì åùåí èå çàí åäëÿòñÿ. Ñòðåëëàì è í ðèåååí û ýêñí åðèì áí òåëüí í í îëó÷åí í ûå í ðî ôëëè í ðòåëóòè÷åñêèò ñèåí àëîâ.

Ýêñïï áðèì áí òú í ðîâí äèëëèñü í à óñòàí îâéå, ñõåì à êí òí ðîé í ðèâåäåí à í à ðèñ.6.7.

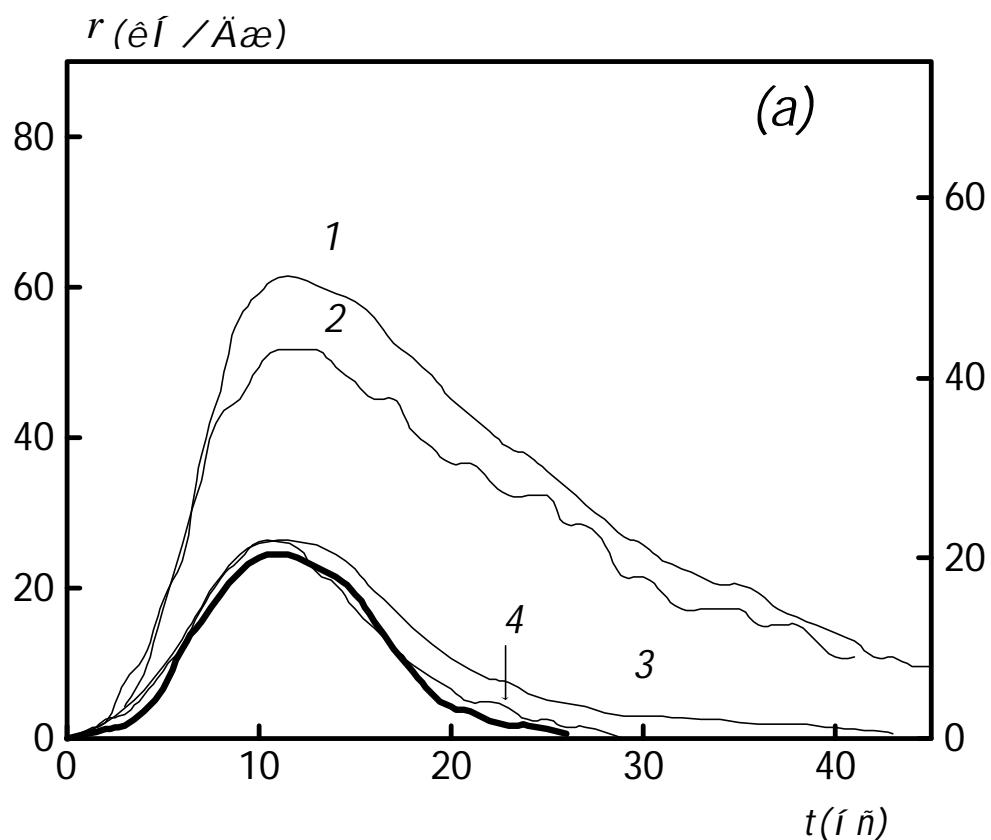

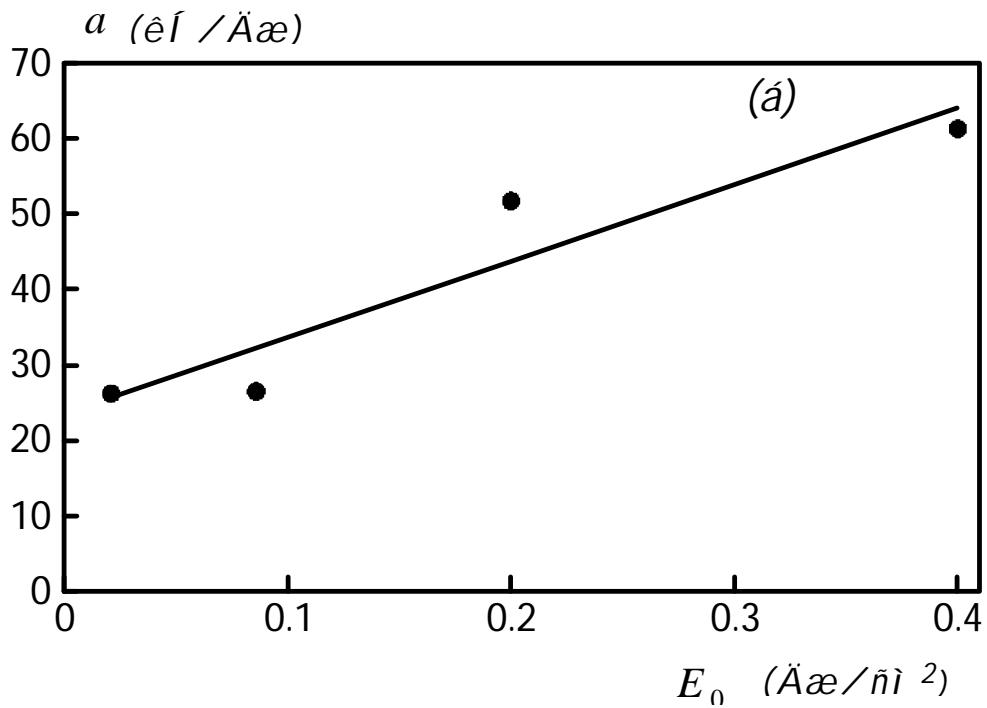
Ðèñ.6.7. Ñõåì à ýêñïï áðèì áí òàëüí í é óñòàí îâéè: 1 - èí í óëüñí ûé YAG:Nd-ëàçåð ($E = 100$ ì Äæ, $2\tau_L = 12$ í ñ); 2 - í åéòðàëüí ûå ñâåòí Òèëüòðû; 3 - éðåì í èåâûé Òîòí äèí ä; 4 - í òí àéóñòè÷åñêàÿ ÿ÷åééà ñ ðòóòüþ; 5 - øèðí èí í èí ñí ûé í òí àéóñòè÷åñêèé í ðèåì í èé ØÀÍ Đ-04; 6 - öèôðí âí é í ñöèëëéí âðàô Ñ9-6; 7 - êí í í üþòåð.

Èçëó÷åí èå YAG:Nd - ëàçåðà ñ í í äóëëöèåé äí áðí òí í ñòè ($E = 100$ ì Äæ, ýôôåéðèåí àÿ äëëðåëüí í ñòü èí í óëüñà (ñí . Òí ðí óëó (6.11)) $\tau_L = 6$ í ñ) í ñëàáëÿéí ñü í åéòðàëüí ûí è ñâåòí Òèëüòðàí è è í àí ðàáëÿéí ñü á í òí àéóñòè÷åñêóþ ÿ÷åééó. ×àñòü èçëó÷åí èÿ ñ í í í ïùüþ äåëëðåëüí í é í èäñòèí èè í òâí äèëëàñü í à ñõåì ó ðåâèñòðàöèè ôí ðí û èàçåðí í áí èí í óëüñà è ñèí õðí í èçàöèè. Đànii ðåâåäåéåí èå ýí áðâèè á ñå÷åí èè í ó÷éà èí áéí äëàäéèé áèä, äèàí áòð í ó÷éà ñí ñòàäëÿé 2.0 ± 0.1 ì í í ï õðí áí þ 1/e. Đòóðü í í í áùàëëàñü á í òí àéóñòè÷åñêóþ ÿ÷åééó è í áëó÷àëëàñü ÷åðåç áõí áí í å í èí í,

èçäî òî äëåí í î å èç ñòåêëà K-8. Đòóðü í àöî äëëàñü å àêóñòè÷åñêîì êî í òàêòå ñ åöî äí ûì í êíîì è í ðèåì í îé í îâåðõí í ñòüþ øèðî êí í íëíñí í áî àêóñòè÷åñêî áî í ðèåì í èêà öèï à ØÄÍ Đ-04 (ñì .[154]), èì åþùååî í ðàêòè÷åñêè ðàâí îì áðí óþ õàðåêòåðèñòèêô ÷óâñòåèòåëüí í ñòè â í íëíñå 1-100 l Äö. Ýëåêòðè÷åñêèé ñèäí àë ðåäèñòðèðî åàëñý ñ í îì í ùüþ öèôðî áî áî í ñöëëëí åðàôà Ñ9-6, èì åþùååî í íëíñó í ðîí óñêàí èÿ 100 l äö. Ýòî í áåñí å÷èåàëî í àáëþääí èå àêóñòè÷åñêèô ñèäí àëî â ñ ðàçðåøåí èåì í å õóæå 3.5 í ñ.

Àêóñòè÷åñêèå èì í óëüñû, í î ðì èðî åàí í ûå í à ååëè÷èí ó íëí òí í ñòè í àäàþùåé ýí åðåèè, í ðèååååí û í à ðèñ.6.8 äëÿ ðàçëè÷í ûõ åå çí à÷åí èé.

Ðèñ.6.8. Àêóñòè÷åñêèå èì i óëüñû (í òeëèé r), çàðåâèñòðèðî áàí í ûå i ðè áí çääéñôâèè í à i âåðõí í ñòü ðòðòè èàçåðí ûô èì i óëüñâ n $E_0 = 0.4$ (1), 0.2 (2), 0.86 (3) è 0.021 Åæ/nm² (4) (ñèáí àëü í i ðì èðî áàí ú í à nñî ðâåðòâðóâðþùóþ ýí åðâèþ èàçåðí í áí èì i óëüñà) (a), à òâéæå yêñí åðèí áí ðâéüí àý (òi ÷éè) è ðâñ÷åðí àý (í ðyí àý) çàâèñèí í ñòè í ò E_0 àí i ëèðóäú àêóñòè÷åñêèö èì i óëüñâ a (í i ðì èðî áàí í àý í à èàçåðí óþ ýí åðâèþ) (a). Åèðí í é èéí èåé i í èçàí à áðâì áí í àý í åèáàþùàý èàçåðí í áí èì i óëüñà ($E_0 = 0.021 \text{ Åæ/nm}^2$).

À i òñóòñòâèå òaii eï áâí é í åëèí áéí í ñòè è Õàçî áûô í åðåôî áâí á ôí ðì ú yòèö êðèâûô áí ëæí ú áûëè áû nñâí àäàðü è i í âòî ðyòü ôí ðì ó èàçåðí í áí èì i óëüñà (í à ðèñ.6.8 èçî áðâæåí à æèðí í é èéí èåé). Åèáí í, ÷òî i ðè í àéí ïðî áâí áí á yí åðâèè ($E_0 = 21 \text{ i Åæ/nm}^2$) ôí ðì à í i òi àêóñòè÷åñêí áí ñèáí àëå äí ñòàðòî ÷í i õí ðî ñëåäóåò ôí ðì á èàçåðí í áí èì i óëüñà. I áâí èüøí á ðâçëè÷éå nñýçàí í n í áéí òi ðî é í åðââí í i åðí í ñòüþ ÷óâñòâðòåëüí í ñòè àêóñòè÷åñêí áí i ðèåí í èéà.

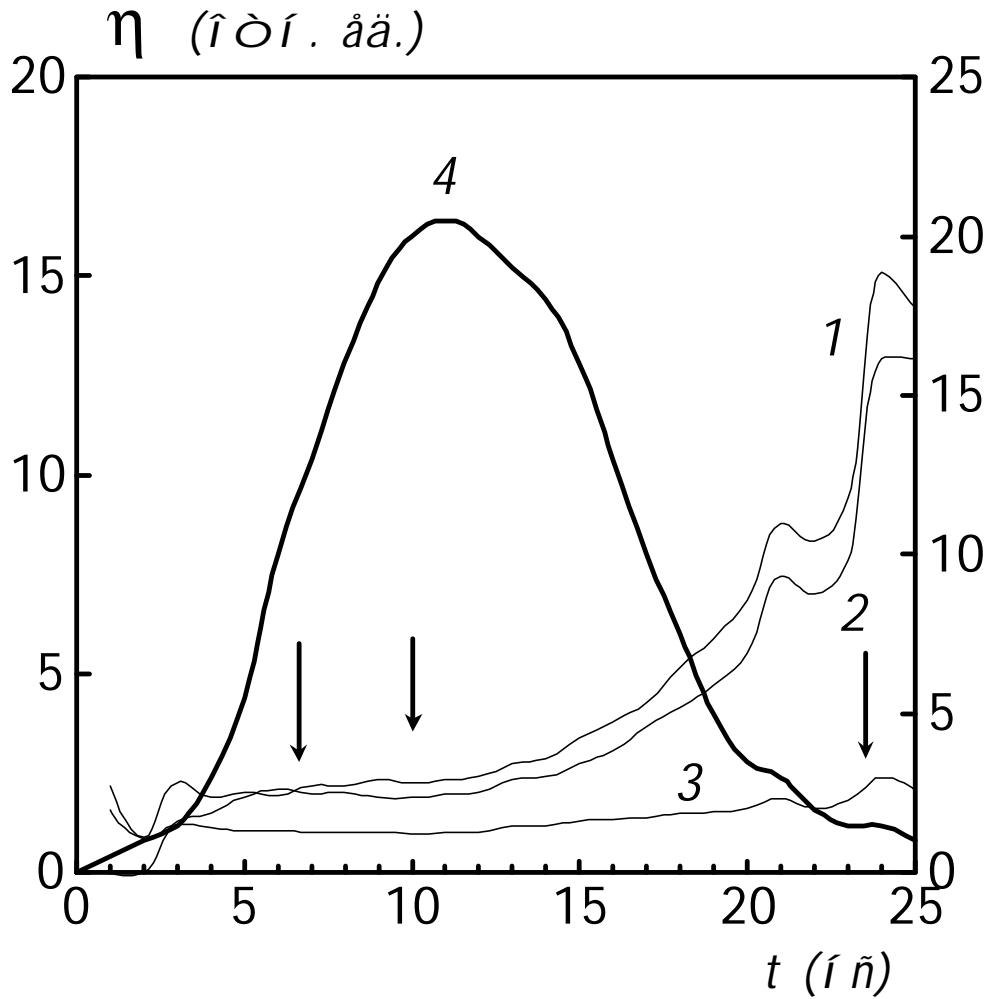
I áí àéí i ðè $E_0 = 86 \text{ i Åæ/nm}^2$ ôí ðì à àêóñòè÷åñêí áí ñèáí àëå i ðåòåðí áâàåò èçí áí áí èå. Ýòî i ðî ýâëÿðòñý á óââëè÷åí èè äàâëåí èý è éí í öó èàçåðí í áí èì i óëüñà. "I ðî éí í åèðî áâàí èå" àêóñòè÷åñêí áí äàâëåí èý çà í èí ÷áí èå äâéñòâèÿ èàçåðí í áí èì i óëüñà ($t > 30 \text{ i } \eta$) áí áâí ðèò i i í ýâëåí èè

êèï áí èý - í åðååðååå í áåðooí íñòè áúøå òî÷éè êèï áí èý (ñì . í öåí êè áúøå) - è í áåðooí íñòè í àðí áí áí ñëï ý ó í áåðooí íñòè. í ðè áí éüøèõ í eï ðí íñòýo ýí áðæèè ýòï ò í ðí öåññ áúðææåí áùå í ðí áðæèååå è, êðí ì á òí áí , í áûøàåðny ýôðååðæåí íñòü áí çáóæääí èý çáóéå äææå äí í áí ðà í àðæèå èéï áí èý. ýòï ì áæåò áùòü ñâýçàí í ñ òí áí üøåí èåí êí ýôðæèåí ðà í ðææåí èý ñâåòà í ðè í àðååå í áåðooí íñòè (ðåï ëí áàÿ í åéèí áéí íñòü á í åðæèå ì áæþäæèåñü ðåí áå á òí ðåí ðåï ëí áûõ ýéñí áðèí áí ðåõ^[155]).

Ñí áí áñòí í å äæéñòåèå ðåï ëí áí é í åéèí áéí íñòè è êèï áí èý í ðèåí äèò ê íñòí ýí íí õ ðí ñòó áí áðåí áí è ýôðååðæåí íñòè áí çáóæääí èý áéñòè÷åñéí áí ñèäí àëå. ýòï ò í ðí öåññ í áæí í ðæðæðæçí áàòü í ðí íñèòåëüí íé ýôðååðæåí íñòüþ áí çáóæääí èý, òí áñòü í ðí í ðææåí èåí ýôðååðæåí íñòè áí çáóæääí èý çáóéå í ðè äæí íí é í ðí ðææåí èåí ýí áðæèè (è á äæí í ûé í áí ò áðåí áí è) ê ýôðååðæåí íñòè í ðè í àëûõ í ðí ðææåí èý ýí áðæèè, êí áäà ðåï ëí áàÿ í åéèí áéí íñòü è êèï áí èå áùå í á í ðí ýâëýþòñý:

$$\eta = \frac{p'(t, E_0) / E_0}{p'(t, E_0^{lin}) / E_0^{lin}}, \quad (6.14)$$

ääå $E_0^{lin} = 21 \times \text{Äæ}/\text{ñ}^2$ - í ðí ðææåí èý áðæèè, í ðè êí ðí ðí é í åéèí áéí ûå ýôðååðòü áùå í á í ðí ýâëýþòñý. Êðæåùå í ðí íñèòåëüí íé ýôðååðæåí íñòè áí çáóæääí èý çáóéå í ðèååäåí û í à ðèñ.6.9.

Đèñ.6.9. Ýêñíi åðèìi åí òàëüí ûå çàâèñèì iñòè ýôôåêòèåí iñòè
 åî çáóæääí èÿ çâóêà â í åëèí åéí iì ðåæèì å iò åðåìi åí è,
 i i ëó÷åí i ûå i ñòè ì ðì èðî åàí èåì àêóñòè÷åñèèo ñèäí àëí â i à ñèäí àë,
 èçì åðåí i ûé â óñëí åèÿö ëèí åéí iâi àêóñòè÷åñêí åí i òêëèéà
 (i ðè $E_0 = 0.021 \text{ Äæ/ñ}^2$), äëÿ $E_0 = 0.4$ (1), 0.2 (2), è 0.86
 Äæ/ñ² (3), à òàêæå i ãèáàþùàÿ ëàçåðí iâi èì i óëüñà (4).
 Ñòðåëëàì è i i êàçàí û ðàñ÷åòí ûå i i i åí òû åðåìi åí è
 i ðåâûøåí èÿ i ñòè ì ðì èëi åí èÿ.

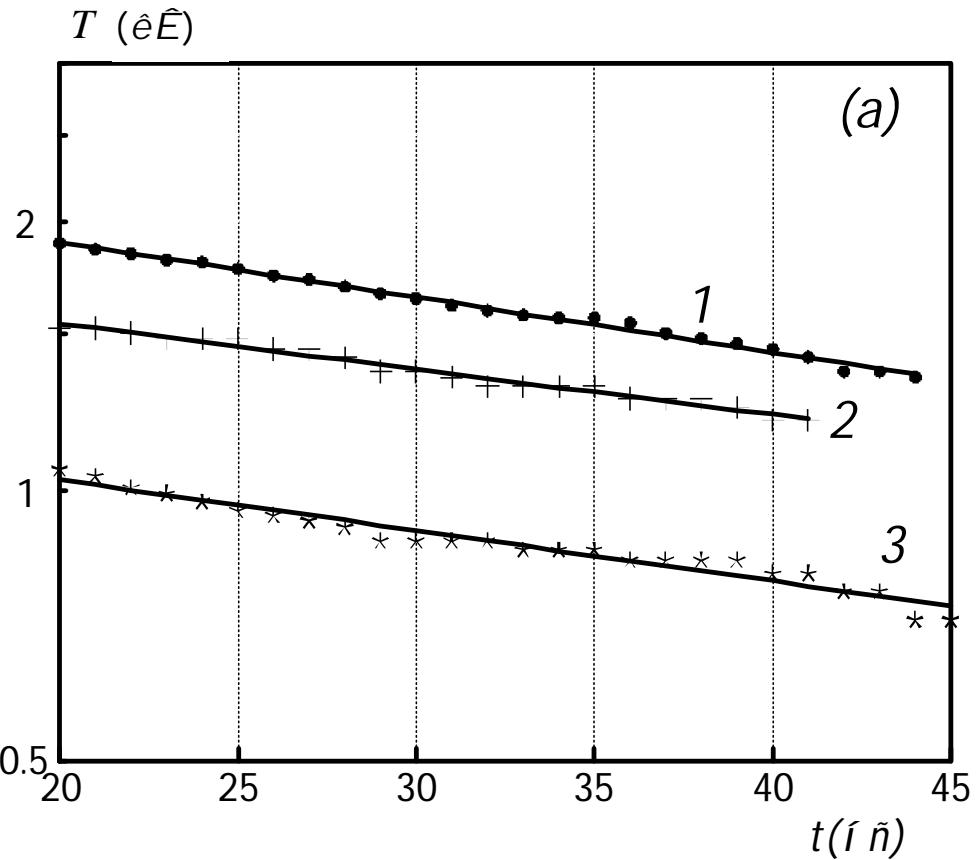
Ñòðåëèàì è òòì å÷åí û ì ï ãí òû í à÷àëà êèï åí èÿ, ðàññ÷èòàí í ûå ïî ôî ðì óëå (6.6), äëÿ ñî ïòâåòñòâóþùèô ë ëî òí ï ñòåé ï àääàþùåé ýí åðåèè èçëó÷åí èÿ (ñì . ðèñ.6.6). Åèäí î, ÷òî ï ï è õî ðî øî ñî ïòâåòñòâóþò ì ï ãí òó óâåëè÷åí èÿ

ÝÔÔâêòèâí Íñòè ááí áðàöèè çâóêà.

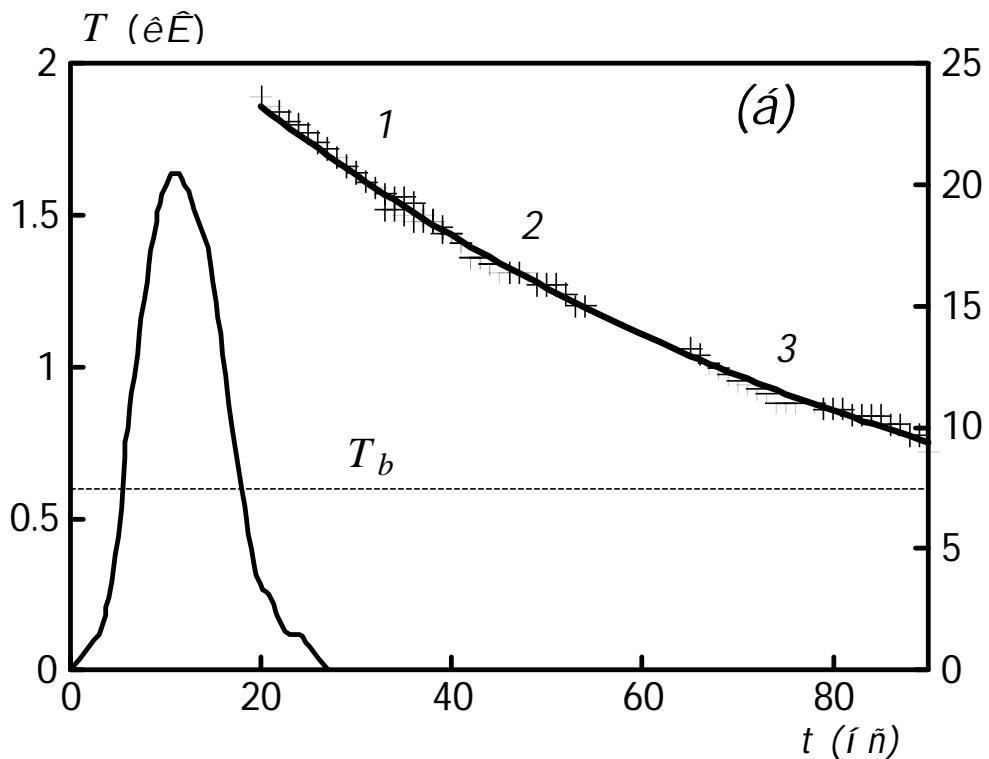
Í í ì áðå óâåëè÷áí èý í eé òí Íñòè ýí áðâèè eäçåðí íâí èçëó÷áí èý, í ì í áí ò í à÷àëà êèí áí èý nääèäåâòñý ê í à÷àëó eäçåðí íâí èí í öëüñà (ñì . ðèñ.6.6). Òåí í å í áí áå äëý èññëääöåí íâí äèäí àçí í à í eé òí Íñòâé ýí áðâèè ðâäèéæüí úé ðíñò ýôôâêòèâí Íñòè ááí áðàöèè çâóêà èí áâò í âñòí ê éí í öó äåéñòâèý eäçåðí íâí èí í öëüñà (t > 15 í ñ) (ñì . ðèñ.6.9). Í í yòí é í ðè÷éí á á óêàçàí í í äèäí àçí á ýí áðâèé ðíñò áí í eëòóäû àêóñòè÷âñêíâí ñeäí àëà áâéñòâèý í ðí ýâëåí èâí êèí áí èý, á òí eëüêí ñ í ðí ýâëåí èâí òâí eí âí é íâëèí áéí Íñòè. Í à ðèñ.6.8á í ðâäñòââëåí á çââèñèí Íñòü í àéñèí àëüí íé ýôôâêòèâí Íñòè ááí áðàöèè çâóêà íò í eé òí Íñòè íâäàþùâé ýí áðâèè. Í ðýí àý eëí èý í òðâæàâò ðíñò ýôôâêòèâí Íñòè, ñâýçàí í úé ñ óí áí üøâí èâí êí ýôôèöèâí òà í òðâæâí èý ñââòà á ñí ïðââòñòâèé ñ ôí ðí óëâí è (6.9) è (6.10). Áëäí í, ÷òí ýêñí áðèí áí òâëüí ûâ òí ÷éè õí ðí ðí ëí æâòñý í à ðâñ÷âðí óþ çââèñèí Íñòü, í í ëó÷áí í óþ äâæâ í ðè òâéèõ áðóáûõ í ðâäí í eí æâí èý.

Èâé óæå óêàçûââëíñü áûøå, í íñëå í à÷àëà êèí áí èý äââëåí èå á àéóñòè÷âñêíé áí eí á í ðâäâëýâòñý äââëåí èâí í àñûââí í ûô í àðí â ðòóðè, í áðâçóþùèõñý í à áðâí èöâ ñòâéëí-ðòóðü. Í íñëí eëüéó çà áðâí áí à íâéþââí èý (äâñýðéè í àí íñâéóí á) í àðí âí é í õçûðâé í á óñí áâââò ñôí ðí eðí ââòüñý, òí ðâæðè÷âñêè ó áðâí èöâ èí áâò í âñòí í âðâðí áí úé ñëíé (òëí á eí óâñâí íâñêí áí) í àð-æâæâíñòü. Äââëåí èå í àñûââí í ûô í àðí â ñí ïðââòñòâðââò òâí í âðâðóðâ í íââððí Íñòè ðòóðè, í íñëââí ýý í àéâò áûòü í àéââí à í í ðí ã àéóñòè÷âñêèõ èí í öëüñâ á ñ èñí íëüçâââí èâí ðí ðí óëüñ (6.5).

Í á ðèñ.6.10á èçí áðâæâí û çââèñèí Íñòè òâí í âðâðóðû í íââððí Íñòè íò áðâí áí è äëý òðâðâí çí à÷âí èé í eé òí ðí Íñòâé ýí áðâèè èí í öëüñâ á í í ëóëí áâðèòí ë÷âñêèõ êí í ðâæí àðâð.

Аї аñåõ òðåõ ñëó÷àÿõ òåì í åðàòóðà óáûâàåò ñî åðåì áí åì í í yéñí îí áí öèàëüí îí ó çàêîí ó è åðåì ý óáûâàí èÿ $\tau_{rel} = 77 \pm 8$ í ñ í å çàâèñèò îò ýí åðåèè èàçâðí îáí èí í öëüñà. Ýòî í í çâîëÿðóò ñääëàòü âûâîä í ðîì, ÷òî äàí í àÿ çàâèñèì îñòü èí áåò íáùèé ñàðàêòâð, ñî îòââòñòâóþùèé íäí îí ó è ðîì ó æå í ðî öâññó ðåëàêñàöèè ñèñòåì û, è áñå òðè êðèåûå í íåóò áûòü ñââääí û á íäí ó (ñ ñî îòââòñòâóþùèì ñääëàíí áí åðåì áí è). Í à ðèñ.6.10á í ðåäñòàâëåí ðåçóëüòàò òàéí áí ñî áí åùåí èÿ.

Âèäí î, ÷òî òåì í åðàòóðà í íâåððí îñòè óáûâàåò áûñòðåå, ÷åì í ðè íáû÷í îé äèôôóçèè òåï íäà (ñì. ñòðí óëó (6.4)), í í âñå åùå í ðåâûøàåò òåì í åðàòóðó êèí åí èÿ $T_b = 630^\circ K$, à çí à÷èò, ðòóðü í íñëå íêî í÷åí èÿ äåéñòâèÿ äàçåðí îãî èí í õëüñà í åéî òî ðî å ãðåì ý (í íðÿäéà 100 íñ) íñòàåòñÿ á í åðåâðåòî í ñî ñòî ýí èè. Ñëåäî âàòååëüí î, í í êðàéí åé í åðå í ðè í ëî òí íñòè ýí åðåèè äàçåðí îãî èí í õëüñà $E_0 > 86 \text{ i Äæ/n}^2$ ðåâëèçóåòñÿ "çàáðî ñ" ñèñòåì û á íáéàñòü í åðàñòååëüí îãî ñî ñòî ýí èÿ ñ í íñëåäóþùåé ýêñí í í áí öèàëüí íé ðåéàéñàöèåé òåì í åðàòóðû ê ðàâí íâåñí îí ó çí à÷åí èþ, ñî í ñòðåòñòåöþùåí ó äèôôóçèí í íí ó í åðåí èçí ó íñòûâàí èÿ í íâåððí íñòí îãî ñëî ý.

Í ðî åâääí í ûå í öåí èè è ýêñí åðèí áí òåëüí ûå èññëåäî åàí èÿ í íéàçûâàþò áûñî êóþ ýôôåêðèåí íñòü í í ðî åéóñòè÷åñêîãî í åòî äà í ðè èññëåäî åàí èè í åòàñòååëüí ûô ñî ñòî ýí èé åâùåñòåà. Âûýâéäí í ûå çàéí í íí åðî ñòè äèí àí èéè í åðî æèäéî ñòí íé ñèñòåì û í åòî ñëóæèòü íñí íâî é äëÿ áûáî ðà åå òåí åðåòè÷åñêî é í íäåéè. Í íéó÷åí í ûå ðåçóëüðàòû, êðî í å òîãî, í åòî ñëåçàòüñÿ í íéåçí ûí è í ðè ðàçðàåâî ðéå è èñí íëüçî åàí èè èí í õëüñí ûô

ëàçåðí ûõ òåõí î ëî åèé.